

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Pred koncem šolskega leta

Zopet stojimo pred koncem šolskega leta. Le malo dni še in zaprla se bodo vrata naših srednjih šol; mala in velika matura sta pred durmi.

Minulo šolsko leto je v glavnem imelo značaj tihe, nobenim spremembam ali pretresenjem izpostavljenosti dobe. Pričakovanja in želje po izboljšanju bodisi v vzgojnem, bodisi gospodarsko socialnem pogledu še vedno čakajo na izpolnitev in manj kakor kdaj se more letos reči, kdaj se bo začelo praktično izvrševanje že dolgo napovedovanih načrtov in reform. Izgleda, da se je občinštvo že vdalo resignaciji, kajti iz krogov staršev in drugih interesov se letos le malo sliši in mnogo obetajoči pokret »Sola in dom« je dospel nekako na mrtvo točko, v veliki meri gotovo po krivdi tendenc, ki so skušale pokret zlorabiti v politične namene.

Ne more se reči, da bi bilo pojemanje interesov javnosti za vprašanja naše mladinske vzgoje posebno razveseljivo dejstvo. Na drugi strani pa ni nerazumljivo, če se ljudje utrudijo od brezplodnega in brezizglednega prizadevanja, premagati stereotipno ograjo krize in nedostatkov sredstev. Pri tem ni brez pomena dejstvo, da se pomanjkanje iniciativnosti ne opaža samo pri stvarih, ki bi tangirale javne blaginje, in da tudi tam ni opaziti svežega ali osvežujočega duha, kjer bi ne bilo treba posebnega budžetnega kritja.

V zadnjih dneh je spomnil našo javnost na problem našega srednjega šolstva občini zbor profsorskega društva. Vprašanje so se tam obravnavala seveda v prvi vrsti s stanovskih vidikov, toda bila so med njimi večinoma takega značaja, da bi morala zanimati vso javnost, posebno pa neposredno prizadete roditelje in mladino samo. Manj kakor kdaj je v naši dobi vseeno, kako izgleda vzgoja inteligenčnega naraščanja, ko formalna dovršitev šole ne nudi več onih izgledov kakor njega dni in ko maturitetno spritvalno ni nobena garancija niti za osigurano nadaljevanje študija, še manj pa za dosego poklica in kruha.

Lansko leto je bilo mnogo govora o reformah šolstva samega, definitivna ureditev učnega načrta pa je zadeva, ki se vleče že skozi vse zadnje desetletje. Zbor profesorjev je znova podčrtal nujnost te ureditve. Da sedanjo stanje potrebam časa več ne odgovarja, o tem so si edini pedagogi, pa tudi prizadeti očetje in sinovi. Težko je torej razumeti, zakaj se to vprašanje ne pokrene že enkrat z mrtve točke, ko menda tozadevni ukrepi ne bi zahtevali nobenih novih finančnih žrtv. Predlogov je bilo od znanstvenih teoretikov in od življenjskih praktikov iznesenih že toliko, da bi naša strokovna komisija dovolj materiala za svoje delo. V podrobnosti se tu ne moremo spuščati, hoteli bi pa v tej zvezi vendar le poudariti, da zlasti reforma jezikovnega pouka na naših srednjih šolah ne trpi odloga. Neznosljivo je, da po sedanjih uredbi niti realna niti klasična gimnazija v dolgih osmih letih ne privede študenta do popolnega obvladanja vsaj enega svetovnega jezika, brez česar si je težko predstavljati smotrene univerzitetne študije in sploh znanstveno delo. O nujni potrebi znanja jezikov za vsakogar, kdor ne želi ostati za domačim plotom, tu niti ne govorimo.

Čujemo, da je vsaj v zasedbi profsorskih mest tekem letošnjega leta nastopilo neko izboljšanje. Seveda pa tudi tu niti stare vrzeli še niso povsem izpolnjene, niti kar bi govorili o nujnem ojačenju učnega osebja, ki bi odgovarjalo visokemu številu učencev. S tem je v zvezi tudi vprašanje neobveznih predmetov, ki so s naših zavodov skoro popolnoma izginili, in to v posebno škodo dijaštva v manjših krajih, kjer izven šole za izpolnitev izobrazbe ni skoro nobene možnosti. Sadov delne redukcije draginskih doklad, ki je obetala nove profsorske nastavitve, dosedaj še nismo dočakali. V svojo odločnost jih ni mogoče zahtevati vsaj za začetek novega šolskega leta. Seveda pa samo z izrednimi žrtvami in bremenom javnih nameščenec ne bo vprašanje šolskega budžeta rešeno. Še danes je treba misliti na to, da bodo bodoči proračuni morali modificirati mehanično štednja tam, kjer ne postane samo neproduktivna, marveč neodvratno vodi v inteligenčno in kulturno pasivnost.

S problemom izvenšolske vzgoje se stanovsko zborovanje profesorjev seveda ni moglo baviti. To je zadeva, ki se stanovske organizacije neposredno ne tiče, ni pa za mladino in za narod nič manj važna. Za obvezno telesno vzgojo imamo že zakon, za duševno izpolnitev šolskega pouka se mora brigati javnost sama. Tu je široko odprto polje za roditeljske organizacije, pa tudi za naša kulturna društva, če bodo hotela razumeti svojo najpomembnejšo nalogo. Ponekod se že kažejo skromni začetki, katerim je želeti čim največ blagoslova. Naše nacionalne združitve ne bi smele

BALKANSKI PAKT BO REGISTRIRAN PRI DRUŠTVU NARODOV

V kratkem bo objavljen tudi dodatni protokol — Nov dokaz miroljubnih stremiljenj balkanskega sporazuma

Zeneva, 31. maja. d. Po sestanku zunanjih ministrov držav, ki so sklenile balkanski sporazum, je bil včeraj izdan naslednji komunikat:

Svet balkanskega sporazuma se je v tokrek zvečer v drugi sestal pod predsedstvom grškega zunanjega ministra g. Maksimosa. Proučil je vsa vprašanja, ki so na dnevnem redu in so mogli vsi štirje zunanji ministri ugotoviti tudi popolno istovetnost svojih naziranj. Razen tega so zunanji ministri sklenili, da bodo pri Društvu narodov v najkrajšem roku registrirali pakt, ki je bil podpisan v Atenah. Končno je bilo tudi sklenjeno, da naj ima svet balkanskega sporazuma na leto po dva

sestanka. Prihodnji sestanek je določen za 24. oktobra v Ankarli.

Razen tega komunikata so se mogla v delegacijah držav, ki so sklenile balkanski sporazum, dobiti o njihovih posvetovanjih še naslednja pojasnila:

Registracija balkanskega pakta pri Društvu narodov bo izvršena še pred septembrskim zasedanjem skupščine Društva narodov. Upoštevaajoč interese vseh balkanskih držav so ministri sklenili, da se poleg pakta, čigar besedilo je bilo že objavljeno, ratificira in registrira pri Društvu narodov tudi dodatni protokol, čigar celotno besedilo doslej še ni bilo objavljeno.

O neobjavljenem dodatnem protokolu se

je v balkanskem in svetovnem tisku že mnogo razpravljalo. Znana je kampanja bivšega predsednika grške vlade Venizelosa proti balkanskemu paktu, in sicer prav zaradi tega, ker se je ta protokol tendenčno in pogrešno tolmačil, kakor da bi bil naperjen proti mirovnim interesom in kakor da bi bil v nasprotju z Društvom narodov. Maksimos, Titulescu, Jevtić in Ružići so sklenili, da ga bodo prav tako registrirali pri Društvu narodov ter na ta način zavrnili vse spletko, ki so se pletle okoli pakta in dodatnega protokola. Ko bo besedilo protokola objavljeno, se bo videlo, da ni naperjen niti proti interesom balkanskih držav, niti proti idejam Društva narodov, temveč da je

solj instrument miru in jamstvo za boljše bodočnost balkanskih narodov. Sklep zunanjih ministrov balkanskih držav, da se dodatno protokol objavi v celoti, je najboljši dokaz, da države, ki so sklenile balkanski sporazum, nimajo nobenega razloga več, da bi kaj prikrivale v izvajanju balkanske politike. Ta politika je v duhu pakta Društva narodov in njen pomen je prav v tem, da omogoča prijateljsko sporazumevanje tudi s nebalanskimi državami, ki se doslej niso priključile paktu.

V zvezi s sklepom o objavi dodatnega protokola so zunanji ministri na svojem sestanku prišli do popolnega soglasja tudi glede svojega skupnega zadržanja napram stremiljenju gotovih nebalanskih držav, da bi skale skupno balkansko sodelovanje z raznimi sredstvi, med katerimi je tudi znana težnja, da bi se nekatere balkanske države spravile na teren politike izključnih zvez.

Prihodnja seja sveta balkanskega sporazuma, ki je napovedana za mesec oktober v Ankarli, bo zabeležila brez dvoma nov napredek v sistemu balkanskega sporazuma, ker se imajo dotlej izvesti gotove kombinacije širše zamisli, za katerih uredničenje delajo sedaj v Zenevi.

Francija je storila več kot svojo dolžnost

Odmev Barthoujevega govora na razorožitveni konferenci — Francija za nadaljevanje pogajanj

Zeneva, 31. maja. AA. Francoski zunanji minister Barthou je vpletel v svoj snoštvi govor nekatere odstavke s posebnim ozirom na poprejšnji govor britanskega zunanjega ministra sira Johna Simona. Tako na primer Simon ni bil omenil načrtov, ki jih je Francija predložila v Zenevi od leta 1923 dalje, pa tudi ne not med Parizom in Londonom. Barthou je med drugim naglasil, da ni vseboval britanskega memorandum od 29. januarja nikakega konkretnega načrta za razorožitev. Poudaril je tudi, da Francija v ničemur ni odnehala od svojega dosedanjega zadržanja v razorožitvenem vprašanju. Tako je ne samo ratificirala dogovore iz leta 1925., temveč jih je izvršila celo preko predpisanih meja. Ko je v notni dne 3. avgusta 1933 Velika Britanija predlagala Franciji skupne ukrepe proti oboroževanju nekih držav, ki so jim v tem pogledu po mirovnih pogodbah predpisane neke omejitve, je Francija pri priči preklcala več narob vojnega materiala. To je Francija elarila kljub temu, da ta britanski predlog drugod ni našel na enak odziv.

Dalje je Barthou naglasil, da so 11. decembra 1932 proglasili v Zenevi načelo enakopravnosti pri oboroževanju ob poročitvu za varnost. To načelo imajo zdaj vsi v ustitih, nihče pa več ne omenja načela varnosti Francija je 6. aprila na zelo prijateljski način izjavila, da ne more pristati na britanske predloge, ker bi se na podlagi teh predlogov Francija morala že zdaj razorožiti, hkratu bi se pa legalizirala ponovna oborožitev Nemčije. Francija je bila mnenja, da bi sprejetje britanskega predloga spričo tolikih nedolžnih okoliščin moglo povzročiti velike neopaznosti in zapletljajev.

Naposled je Barthou poudaril, da neuspeh razgovorov v dvoje nikakor še ne pomeni, da bi bili nadaljnji razgovori nemogoči. Francija je v svoji notni dne 1. aprila izjavila, da bi se morali razgovori vršiti v Zenevi.

Nerazpoloženje v Rimu

Rim, 31. maja. d. Italijanski tisk je danes objavil kratka, a pesimistična poročila o zenevskih pogajanjih. »Corriere della Sera« pravi, da so pogajanja sedaj na mrtvi točki, ker ni nikakega izhoda, da bi se dosegel sporazum. V Zenevi se sploh ne pogajajo več o razorožitvi, marveč le še o varnosti. Najbolje bi bilo, da bi se konferenca balzamirala. Litvinov načrt pomeni po sodbi italijanskih krogov le slab duplikat Društva narodov.

Komentarji francoskega tiska

Pariz, 31. maja. AA. Listi soglasno odpravljajo snoštvi govor francoskega zunanjega ministra Barthouja in poudarjajo, da je minister govoril jasno in iskreno. V nasprotju z nedolžnim stališčem Velike Britanije in spritčo očitnega ponovnega oboroževanja Nemčije je rez izrazil enodušno sodbo Francije in njenih prijateljev.

Listi tudi omenjajo nekatere nasprotja v govoru Simona in Barthouja, vendar pa pri tem naglašajo, da ta izmenjava misli o posameznih odprtih vprašanjih nikakor ne more škodovati prijateljstvu med Francijo in Anglijo. To je že snoči izjavil tudi sam Simon, ko je dejal, da lojalna in objektivna diskusija med dvema veleilama nika-

kor ne more škoditi dobremu razmerju med Parizom in Londonom. »Oeuvre« pravi v zvezi s tem: Nekatere države bi že hotele izrabiti v svoje namene dozdevna nasprotja med francosko in britansko politiko. Toda tisti, ki mislijo, da bo prišlo do resnih nesoglasij med Simonom in Barthoujem, se silno motijo. Oba državnika se bosta še danes sestala na čajanki in dolgo bodo čakali tisti, ki upajo na trajen nesporazum med Francijo in Veliko Britanijo.

Anglija odklanja načrt Litvinova

London, 31. maja. d. Zenevski govor francoskega zunanjega ministra Barthouja, ki je ostro kritikal Simonova izvajanja, je v angleškem tisku izzval pravo senzacijo. »Morning Post« odobrava Barthoujev govor, v ostali listi pa so se zavzeli za Simona. »Daily Mail« in »Daily Express« podarjata soglasno, da pomeni včerajšnja seja konferenčnega predsedništva konec razorožitvene konference. Oba lista zahtevata, naj se Anglija nemudoma začne oboroževati, vlasti pa naj takoj izpopolni svoje letalske sile. Tudi »Daily Telegraph« smatra, da se je približal tragični konec razorožitvenih pogajanj. »Times« je mnenja, da situacija še ni tako brezupna in da bo bržkone v zadnjem hipu vendarle uspelo pripraviti Nemčijo k temu, da se vrne v Zenevo in eklene razorožitveni sporazum na osnovi angleške spomenice od 16. aprila.

London, 31. maja. d. »Ewening News« v svojem uvodniku ostro kritizira Litvinov načrt, da bi se sedanja razorožitvena konferenca spremenila v permanentno razorožitveno ustanovo. Kakor vsi ostali angleški listi, tudi »Ewening News« odklanja ta načrt. Nastop Simona v Zenevi je sprejela angleška javnost z zadovoljstvom na znanje. Simon sicer ni nastopil z nikakršnim konkretnim predlogom proti ruskemu načrtu, vendar ga je odklonil.

Beck odpotoval v Zenevo

Varšava, 31. maja. d. Zunanji minister Beck je odpotoval v Zenevo. Pred svojim odhodom je imel daljši razgovor z maršalom Pilsudskim, ki ima poslednjo besedo v vseh zadevah, ki se tičejo poljske zunanje politike. Razen tega je imel v poslednjih dveh dneh več razgovorov tudi s francoskim poslanikom in Varšavi Larochem o vstopu v Društvo narodov. V varšavskih političnih krogih so prepičani, da poljska zahteva, naj bi Društvo narodov tudi njej priznalo stalno mesto v svetu, ne bo naletela na hude ovire. Večina evropskih držav je Poljsko že priznala kot veleilo. Z izstopom Nemčije in Japonske iz Društva narodov se tudi na razpolago dve stalni mesti v svetu.

Zaupnica španski vladi

Madrid, 31. maja. AA. Španski parlament je na včerajšnji seji s 145 glasovi proti 25 sprejel resolucijo, v kateri odobrava vladne ukrepe za onemogočenje nameravane splošne stavke poljskih delavcev. Parlament je nato s 136 glasovi proti 34 odklonil socialistični predlog resolucije, ki je označevala nekatere vladne ukrepe zoper poljske delavce za nezakonite. Tako je včeraj parlament vnovič izrekel sedanjim španski vladi popolno zaupnico.

bi bilo čakati samo na državne ali samoupravne budžetne vires. S samopomočjo učencev in njihovih staršev, pa s pomočjo vseh onih, ki se zavedajo pomena dobre knjige za vzgojo, bi se dalo mnogo doseči.

Letošnje šolsko leto je šlo mimo nas, ne da bi se sili približali višjemu nivoju, kakor smo ga — radi ali neradi — bili dosedaj navajeni. Naj bi bil novi začetek v jeseni že prvi korak k napredku in podvigu. Treba pa je misliti na to že zdaj, pred vsem na merodajnih službenih mestih, pa tudi pri nas samih. Velja pa seveda tudi tu, kakor povsod stara resnica, da ni dovolj, o delu govoriti, marveč je treba res za delo prijeti.

Razpust bolgarskih strank

Nova bolgarska vlada je sklenila razpustiti vse dosedanje politične stranke in ukiniti njihove liste

Sofija, 31. maja. d. Ministrski svet je imel včeraj sejo, na kateri je razpravljalo o stališču vlade napram političnim strankam. Kakor poročajo, namerava vlada razpustiti vse politične organizacije in ukiniti njihove liste. Kraljev ukaz o razpustu strank in ukinitvi strankarskih glasil bo bržkone že jutri podpisan. Ukinitenih bo nad 50 listov in časopisov, med njimi samo v Sofiji okrog 20. Informativni listi bodo podvrženi strogi cenzuri, ki je deloma že pričela posloovati. Včeraj je bila zapeljena vsa naklada glasila opozicijskih

semijedelcev »Pladne« in komunističnega organa »Eha«.

V političnih krogih so se razširile tudi vesti o bližnjih izprehembah v bolgarski diplomaciji. Zatrjujejo, da bo za novega poslanika v Rimu imenovan bivši minister Kalkov, v Londonu bivši minister Stalov, v Pragi Dorev, v Bukarešti Robes, dosedanji poslanik v Ankarli Antonov pa bo premeščen v Zenevo.

Politični krogi napovedujejo tudi redukcijo plač državnih uradnikov za 5 do 30 odstotkov.

Mostovi Italije se rušijo

Porazi italijanske diplomacije na Balkanu — Tudi Albanija se obrača od Italije

Pariz, 30. maja. d. »Depeche de Toulouse« je povodom državnega prevrata v Bolgariji in preorientacije albanske zunanje politike objavila dopis, v katerem pravi med drugim:

Fašistična diplomacija na Balkanu je doživela spritčo važnih političnih dogodkov v Bolgariji in Albaniji bud poraz. Nova bolgarska vlada, ki je bila postavljena s kraljevim ukazom, menda ne namerava služiti Rimu. Istočasno se je porušil most med Italijo in Albanijo. Kralj Ahmed Zogu je obrnil hrbet svojemu dosedanjemu prijatelju Mussoliniju, ki mu je posodil lepe denarce. Tri leta je Italija dajala Albancem po 10 milijonov zlatih frankov, sedaj pa so si gotovo kje drugje poiskali kreditov. Prve po-

sledice te preorientacije so se že pokazale. Italijanska vojaška mislija, ki je imela nalogo fašistično vzgajati Albance, se je razšla. Njen šef general Pariani se je vrnil v Rim. Ta neuspeh je prav za Mussolinija zelo hud, kajti še preden je prišel do oblasti, je z besedo in dejanji skušal dokazati, da je Albanija italijanska krdnjava na Balkanu. Še l. 1920., ko je vladal Giolitti, ki je odpočil italijanske čete iz Valone, je zagnal Mussolini silen krik. Italija je skušala Albanijo eksploitrirati tudi v gospodarskem pogledu. V okolici Hime so našli bogate petroleške vrelce, ki jih je kupila neka rimska družba, vprašanje pa je, kako se bo v bodoče razvijala italijanska eksploatacija albanskega petroleja.

Razmah terorja v Avstriji

Atentati na predstavnike katoliške cerkve — Delavske demonstracije na Dunaju — Vznemirjenje javnosti narašča

Dunaj, 31. maja. r. Kljub postritvi političnih ukrepov zoper teroriste se je teroristična akcija zadnje dni že tako razmahnila, da spravlja v zastoj javno in gospodarsko življenje. Posebno značilno za podzemsko borbo zadnjih dni je dejstvo, da se vedno bolj množijo atentati na predstavnike katoliške cerkve. Poleg peklenškega stroja, ki je pred nekaj dnevi eksplodiral v nadškofjskem dvorcu v Solnodgradu in povzročil veliko škodo, so bili zadnje dni zabeleženi tudi mnogi slični atentati v raznih drugih krajih države. Vse kaže, da pripravljajo radikalni elementi opozicije sistematično akcijo proti predstavnikom katoliške cerkve, ki jo smatrajo za glavno zaščitnico sedanjega reakcionarnega režima v Avstriji.

V pretekli noči je v Feldkirchenu na Predariskem eksplodiral peklenški stroj na stremi hlebe tamošnjega cerkovnika tik ob škofjski palači. Zaradi eksplozije se ni porušila ne samo streha mežnarje, marveč tudi pročelje škofjskega dvorca. Snoči je eksplodiral peklenški stroj tudi na dvorišču župnišča pri Sv. Pavlu na Korškem. Popokale so vse šipe na župnišču, kjer je eksplodiral bomba v župnikovi pisarni in jo demolirala. Vsi atentati pa so bili izvršeni tako, da niso zahtevali človeških žrtv, pač pa je stvarna škoda zelo občutna. Oblasti si še niso na jasnem, ali naj iščejo atentatorje v vrstah narodnih socialistov ali socialistih demokratov. Dosedaj niso izsledile varnostne oblasti še nobenega in tavajo oblasti v tem pogledu v popolni temi. Med prebivalstvom zbujajo prav to dejstvo največje vznemirjenje, ker sklepajo, da imajo tako hitlerjevci kakor tudi socialisti v širokih plasteh naroda še vedno veliko zasloambo.

Na Dunaju se ponavljajo sporedno s temi atentati tudi delavske demonstracije, d jih organizirajo deloma socialisti, deloma komunisti. V vsakem primeru pa jih podpirajo tudi hitlerjevci, tako da se lahko govori že o njihovi združeni borbi proti Dollfusovemu režimu. Te demonstracije so sicer več ali manj nedolžnega značaja, vendar pa povzročajo vznemirjenje

nje v javnosti, policiji mnogo dela, državi pa nepotrebne izdatke.

Značilno je tudi dejstvo, da odgovarjajo teroristi na vse ukrepe vlade s še večjim terorjem. Tako se opaža, da so bili izvršeni mnogi atentati na železniške proge in brzojavne ter telefonske naprave, čim je vlada proglasila, da pridejo v bodoče krivci pred naglo sodišče. Događa se celo, da zlete telefonske kabine po poštah in javne govorilnice po mestih pri belem dnevu v zrak. Škodo, ki so jo teroristi povzročili v zadnjih desetih dneh na telefonskih in brzojavnih napravah, računamo na okroglo 3 milijone šilingov.

Preosnova rumunske vlade

Bukarešta, 31. maja. d. Ministrski predsednik Tatarescu je bil danes ob 11. v avdijenci pri kralju in mu predložil v podpis odlok o ukinitvi nekaterih državnih podtajništav. Odslej bodo ostala le še podtajništva v zunanjem ministrstvu, finančnem, kmetijskem, vojnem, za letalstvo in v ministrskem predsedništvu. Glede državnega podtajništva v notranjem ministrstvu odločitev še ni padla. Istočasno je kralj sprejel demisijsko dosedanega vojnega ministra Uice ter je imenoval za zastopnika vojnega ministra ministrskega predsednika Tatarescu.

Bukarešta, 31. maja. g. Uradni list objavlja dekret o sklicanju parlamenta za 14. junija. Ukrep tolmajočji v vladnih krogih kot dokaz, da o odstopu sedanje vlade ni niti govora in da je dobil ministrski predsednik od kralja proste roke, da na novo zasede izpraznjeno mesto vojnega ministra in izvede tudi druge izprehembe v vladi, ako jih smatra za potrebne. Vladni krogi računajo, da se bo izvršila sprememba le v vodstvu vojnega ministrstva ter da bodo podali ostavko nekateri državni podtajniki.

Codos in Rossi v Washingtonu
Washington, 31. maja. d. Francoska letalca Codos in Rossi sta se snoči pripeljala z vlakom v Washington. Tu so jima priredili svečan sprejem. Predsednik Roosevelt jima je čestital k uspehu. Iz Washingtona sta se letalca zvečer z ameriškim letalom povrnila v Newyork.

Naši kraji in ljudje

Večer bolgarske pesmi in knjige

Mirna, 31. maja

Beograd, 31. maja, p. Za ministrske odloščane pri zrelostnih izpitih na učiteljskih so imenovani: na drž. učiteljsku v Ljubljani dr. Jovan Hadži, profesor univerze v Ljubljani; na drž. učiteljsku v Mariboru dr. Gligor Hadži Taszković, direktor učiteljsku v pokoju; na zasebnem učiteljsku uršulink v Ljubljani in Škofji Loki dr. Lavoslav Kantosi, profesor univerze v Zagrebu; na zasebnem učiteljsku šolekih eeter v Mariboru Josip Wester, prosvetni inektor v pokoju; na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani dr. Miodrag Ibrovac, profesor univerze v Beogradu, in na školski klasični gimnaziji v St. Vidu dr. Pavle Vuković, profesor univerze v Beogradu.

Zagreb, 31. maja. n. Imenovanje dr. Stepinca za koadjutorja zagrebiškega škofa s pravico nasledstva je izzvalo v Zagrebu veliko pozornost. Ker je bila danes telovska procesija, se je zbralo na ulicah, koder se je pomikala procesija, zelo mnogo ljudi, da bi videli bodočega nadškofa. V procesiji pa dr. Stepinca ni bilo, ker še ni prejel dekreta o imenovanju. Tudi še ni znano, ali bo dr. Stepinac posvečen za škofa v Zagrebu ali v Rimu. Dr. Stepinac je v zadnjem času vodil zunanje posle zagrebske nadškofije. Notranje posle nadškofije je opravljal nadškofov tajnik dr. Slamič, ki je prav tako veljal za resnega kandidata za nadškofijskega koadjutorja.

Zagreb, 31. maja. n. Imenovanje dr. Stepinca za koadjutorja zagrebiškega škofa s pravico nasledstva je izzvalo v Zagrebu veliko pozornost. Ker je bila danes telovska procesija, se je zbralo na ulicah, koder se je pomikala procesija, zelo mnogo ljudi, da bi videli bodočega nadškofa. V procesiji pa dr. Stepinca ni bilo, ker še ni prejel dekreta o imenovanju. Tudi še ni znano, ali bo dr. Stepinac posvečen za škofa v Zagrebu ali v Rimu. Dr. Stepinac je v zadnjem času vodil zunanje posle zagrebske nadškofije. Notranje posle nadškofije je opravljal nadškofov tajnik dr. Slamič, ki je prav tako veljal za resnega kandidata za nadškofijskega koadjutorja.

PRAVKAR IZISLA STEVILKA ILUSTRIRANE TEDENSKE REVILJE

„ŽIVLJENJE IN SVET“

PRIODBUJE NASLEDNJE ZANIMIVOSTI

Slika na ovitku: Filmska igralka NANCY GOMYER

Naslovna slika: INDUSTRIJSKA POKRAJINA

STEKLENA PRIZMA PRIPOVEDUJE (Spektroskop posreduje med nami in zvezdami) — KOLUMBIJSKI ROMAN O PRAGOZDU (A. D.) — KOLIKO ZEMLJE POTREBUJE CLOVEK? — Dr. Ernest Turk: JUGOSLOVANSKI DOBROVOLJCI V SVETOVNI VOJNI (2) — KAKO SO NASLI PROF. ALFREDA WEGENERJA — I. Kostial: O MEDENIH TEDNIH — Stanko Bunc: NEKAJ O OLOMOUCU — JOSIP KOSTANJEVEC — PET ETIMOLOGIJ (D) — SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA — Rudolf Kresal: MIMO CVETOČJE JABLANE (6) — Margita Mathe: DIVJI PARADIZ (20) — BAKTERIJE SE PREOBRAŽAJO — PREPROSTA DIAGNOZA KRATKOVIDNOSTI — KAJ JE M' PUTU? (nk) — NEONSKA LUC V RASTLINJAKIH — ZANIMIV ODLOMEK IZ TRUBARJEVIH SPISOV — LJUDSTVO GARAMANTOV — STOLETNICA SVOBODNE BRUSELJSKE UNIVERZE (H. D.) — ALICE DE CHAMBRIER (A. D.) — SVOJEGA IMENA SI NI UPAL POVEDATI (K) — VLADAR PREMOG — CLOVEK IN DOM (Pred zrcalom — Snaženje pohištva) — ZA MISLECE GLAVE — SAH — Na platnicah: HUMOR (Adams) — ANEKDOTA

Priloga: Dr. Vlad. Travner: KUGA NA SLOVENSKEM

»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, ter stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din. Posamezni zvezki se dobivajo po 2 Din. TELEFON št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Pred velikim rudarskim glasbenim festivalom

Prireditve v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju bodo temelj skupnega kulturnega dela

Trbovlje, 29. maja

Tudi široki slovenski javnosti je znano, kako intenzivno goje naši rudarji pevsko in glasbeno kulturo. Star pregovor sicer pravi, da je za malo denarja malo muzike, rudarji pa so s svojim delom postavili to staro maksimo na laž. Čeprav je v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju malo denarja in malo bogostanja, vendar prospeva pe sem po rudarskih kolonijah bolj kot kjerkoli drugje pri nas. Trboveljski slavski, ki jih je obudil v življenje podjetni in neumorni njihov dirigent učitelj Suljog, so raznesli slavo rudarske in vobče slovenske pesmi že po vsej Evropi in bodo prav v soboto praznovali v Ljubljani jubilej svojega stotega koncerta. Godba trboveljskih rudarjev, ki ji nekateri po krivem pravijo rudniška godba, ker jo vzdržujejo rudarji sami iz svojih sredstev in ki jo vodi kapelnik Tone Hudarini, uživa po vsej Sloveniji sloves najboljše iz zasebne iniciative organiziranega orkestra. Pa tudi zasebno se po vseh rudniških domovih goji mnogo petja in glasbe in najbrž ni v vseh Trbovljah nobene rudniške stanovanjske hiše, v kateri ne bi mlad rudarski fant ali deklica igral instrumenta. Dirigent Suljog je zaradi tega pred nedavnim časom sprožil tudi misel, naj bi se v Trbovljah osnovala državna glasbena šola ki bi imela v vseh treh revirjih brez dvoma prav hvalno torišče dela. V času gospodarske krize, ko mlada generacija v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju nima nobenega konkretnega izgleda na življenjski prostop po starih kolovozih, bi bila ustanovitev takšne šole tudi velikega gmotnega pomena za naše revirje. Trboveljčani upamo, da ta zamisel ne bo za zmerom zaspala, temveč da bo oživila čim prej.

Sprito teh dejstev ni za naše kraje nobena presenetljiva senzacija, da je delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Trbovljah dalo pobudo za prireditve velikega delavskega prosvetnega večera, ki se bo vršil v nedeljo 10. junija ob pol 20. uri milim nehom na dvorišču Delavskega doma v Trbovljah in na katerem bodo nastopili vsi delavski pevski zbori in orkestri iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, tako da bo ta prireditev v resnici prvi veliki delavski glasbeni festival, ki bo vzbudil zanimanje brez dvoma v vsej naši kulturni in umetniški javnosti. Na tem večeru bodo nastopili najprej združeni delavski pevski zbori iz vseh treh krajev — nad 200 pevcev — pod vodstvom pevovodje Alojza Podlogarja iz Hrastnika. Nato bo zaigral orkester Godbenega društva steklarjev iz

Hrastnika pod kapelnikom Petrom Ignjatcem, nato pa še moški in mešani zbor pevskega odseka »Svobode« iz Zagorja pod pevovodjem Gustavom Pircem ter delavsko pevsko društvo »Zarja« iz Trbovelj pod vodstvom Rudija Dolničarja. Po kratkem odmoru bo zaigrala rudarska godba iz Hrastnika pod kapelnikom Francem Turnškom, nakar bo sledil nastop moškega zbora pevskega odseka »Svobode« (rudarji) iz Hrastnika s pevovodjem Podlogarjem, nato pa še orkester rudarske godbe iz Zagorja pod kapelnikom Srečkom Godino. Zaključni del sporeda bodo izvajali pevski odsek »Svobode II« iz Hrastnika (steklarji) s pevovodjem Brunom Diermeijerjem, mešani zbor pevskega odseka »Svobode« iz Hrastnika s pevovodjem Podlogarjem in rudarska godba iz Trbovelj s kapelnikom Hudarini. Za zadnjo točko sporeda so rudarski pevci in godbeniki pripravili veličasten nastop združenih delavskih godb — okrog 100 izvajalcev — pod vodstvom dirigenta Hudarini.

Za to prireditev, pri kateri bodo sodelovali vsi rudarski zbori in orkestri brez ozira na kulturno usmerjenost, vlada v revirjih že zdaj veliko zanimanje. Rudarski festival, kakor smemo upravičeno nazvati ta koncert, se bo dne 24. junija ponovil v Zagorju, v Hrastniku pa 1. ali 7. julija. Ti veliki koncertni večeri so zamišljeni tako, da se bo njih spored od prireditev do prireditev še izpopolnjeval in bodo pri ponovitvah prišle na spored tudi druge točke, kakor odlomki raznih iger, govornih zbori, deklamacije, predavanja itd. Razen tega si pevci in godbeniki prizadevajo, da pritegnejo k sodelovanju tudi vsa ostala kulturna društva iz vseh treh revirjev. Prvi koncertni večer v Trbovljah bo gotovo postavil temelj za novo skupno kulturno delo Trbovelj, Hrastnika in Zagorja. Upamo in želimo, da bodo te umetniške prireditve v naši javnosti pobudile tudi več aktivnega socialnega in človeškega zanimanja za usodo revirjev, v katerih bije obupno bitko za življenje eden naidagocenejših, kulturno in duhovno najbogatejših delov našega naroda.

Pri zaprtosti in hemeroidih, motnjah v želodcu in črevesju, oteklosti jeter in vranice, bolečinah v hrbtu in križu, je naravna »Franz Josefova« grenčica večkrat na dan použita, krasen pripomoček. Zdravniške izkušnje so ugotovile pri trebnih obolenjih, da deluje »Franz Josefova« voda sigurno razkrajajoče in vselej milo odvajajoče. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Proslava dveh prosvetnih jubilejev

Krka na Dolenjskem, 30. maja. Zadnje nedeljo v maju je Krka proslavila 125-letnico svoje šole. Ob tej priloiki pa smo tudi počastili najstarejšega učitelja v naši državi, g. Ivana Lobeta, ki je že dopolnil 90 let. Vsa Krka je bila odeta v svečano obleko. Z vseh hiš, šole in cerkve so plapolale zastave. Sredi trga pod cerkvijo je bil postavljen oder, ves v narodnih zastavicah in zelenju. Prišli so k slavi vsi, ki so svoje čase posekali še staro krško šolo, matico sedanjih sosednjih šol v Polju pri Muljavi in na Korinju. Prispeli so seveda tudi številni bivši Lobetovi učenci, zdaj že trdni gospodarji in vrle gospodinje. V prav lepem številu so počastili svojega najstarejšega veterana tudi učitelji iz širnega litjskega in sosednjih srezov.

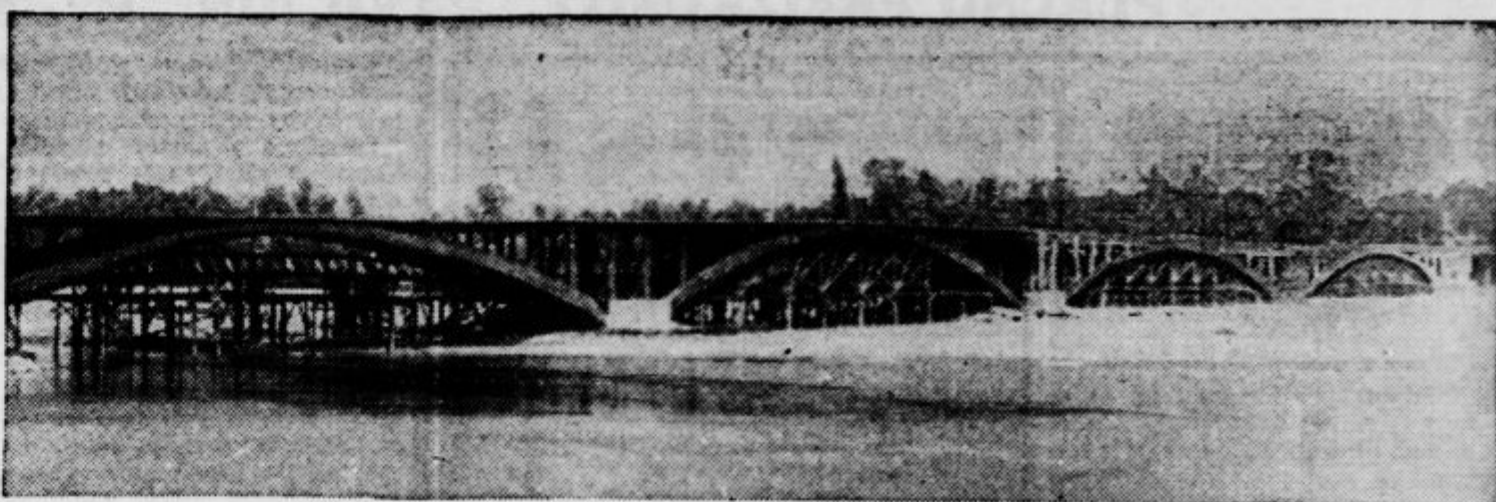
Vsa ta številna množica se je postavila pred slavljeno hišo z domačo gasilsko godbo, s številnimi gasilci in drugimi organizacijami s prapori na čelu v sprevod, ki je krenil v cerkev. Jublanta so spremili na okrašenem avtu njegovi domači. V cerkvi je čital slovesno sv. mašo Lobetov nekdanji učenec župnik g. Zupanc, ki je imel tudi pridigo, v kateri je govoril o razvoju

šolstva v naših krajih.

Po službi božji se je napolnil z ljudmi ves širni trg ob cerkvi. Ganičev je bil trenutek, ko so spremili častiljivega starčka jublanta na govorniški oder. Ko je vrla domača godba odigrala nekaj glasbenih točk in je domači moški zbor odpel »Pesem slavljence«, je domači šolski upravitelj g. Lojze Intihar pozdravil slavljence in vse udeležence, med njimi litjskega sreskega načelnika g. Franca Podboja in predsednika JUU litjskega učitelja g. Jožeta Zupanića. Zatem je prečital številne pozdravne brzojave in pismene čestitke. Jublanta je prejel od svojih številnih bivših učencev, raztresenih po vsej banovini, tudi kopico praktičnih daril. Po slavnostnem govoru g. Intiharja, ki je očrtal delo slavljence g. Lobeta, je imel vladni svetnik g. Podboj lep patriotičen govor ter je navajal zasluge g. jublanta, za kar ga je nedavno odlikoval tudi Nj. Vel. kralj. Ob sviranju državne himne mu je vladni zastopnik pripel na prvi red sv. Save V. razreda. Zatem je krški solar deklamiral priloznostno pesnitev pesnika Neubauerja. V imenu sreskega društva in kot zastopnik sekcije JUU je čestital najstarejšemu tovarišu učitelja g. Zupanića ter mu izročil lepo darilo, poklon litjskega sreskega JUU. Zvrstila se je še številna vrsta gratulantov: zastopnik občine je čestital častnemu občanu, predsednik Sadržarskega in vrtnarskega društva je izročil svojemu ustanovitelju diplomu častnega članstva, svojemu ustanovniku so se poklonili tudi gasilci.

Popoldanska prireditev pa je bila namenjena proslavi 125-letnice šole. Zgodovinski oris je podal šolski upravitelj g. Intihar. Sledil je pester program, pri katerem so sodelovali mladi obiskovalci jubilejne šole z akademijo in simboličnim prizorom, a šolski pevski zbor je zapel več troglasnih pesmi. Naposled so bivši učenci, zdaj krepki fantje in dekleta, lepo uprizarili Finžarjevo »Našo krič« v spomin na čase Francozov, ki so dali Krčanom prvo šolo.

Drugi najdaljši most v Franciji

Pri Saint Thibaultu so te dni blagoslovili in izročili prometu 406 metrov dolg most, ki je drugi najdaljši most v Franciji

Najbolj mrzla točka na zemlji

Eksperiment kemika prof. Giauqueja

Da-li ima temperatura kakšno mejo navzgor, še ne vemo, kar se pa tiče mraza, poznamo tako zvano absolutno ničlo, pod katero temperatura ne more več pasti. To je temperatura — 272.95 stopinj pod ničlo. Ne poznamo je prav dolgo časa in ne vemo natančno, kaj se zgodi s snovmi, ki jo dosežejo. Gotovo pa je, da preneha za električni tok ob tej temperaturi vsaka ovira in da se more v njej neovirano razširjati vsepovsod.

Ko je pred mnogimi leti Daniel Fahrenheit mešal sol z ledom, da bi na ta način določil ničlo svojega sistema za merjenje temperature, je mislil, da je našel najnižjo

možno temperaturo. Danes ima kalifornijska univerza nekoliko litrov tekočega vodika, ki zavre, če doseže 200 stopinj pod ničlo Fahrenheitove lestvice. Domnevajo, da so tu in tam v vesoljstvu mesta, ki se po svoji temperaturi isto tako približujejo absolutni ničli. Najnižjo temperaturo na zemlji pa bomo nahajali v nekoliko dneh nedvomno na kalifornijski univerzi, kjer jo hoče doseči profesor kemije Giauque. Giauqueju je uspelo, da je s pomočjo tekočega zraka spremenil vodik v tekočino. Na isti način hoče sedaj uporabiti tekoči vodik, da ustvari najbolj mrzlo točko na zemlji.

Procvit oboroževalne industrije

Francoska podjetja izkazujejo velike dobičke, škoda nastavlja nove delavce

Pariški listi objavljajo nenavadno ugodne bilancne zaključke francoske oboroževalne industrije. Po teh podatkih je imela družba Schneider & Creuzot v pravkar zaključenem poslovnem letu nad 25 milijonov frankov čistega dobička. Trdka Hotchkiss & Co izkazuje nad 15 milijonov čistega dobička in je presegla lansko dividendo. Francoska družba Chantiers et Ateliers de Saint Nazair Pen pa je povečala čisti dobiček od lanskih 619.000 frankov na tri milijone in še razpolaga z zadostnim kapitalom, da je določila 10 milijonov frankov za amortizacijske svrhe.

Tudi Société Anonyme Automobile Peugeot v Parizu, ki spada poleg Citroena in Renaulta med najvažnejše francoske pro-

izvajalce avtomobilov ter zalaga francosko vojsko z motornimi deli, izkazuje letos znatno večji dobiček kakor v zadnjem letu. Od 20 milijonov v zadnjem poslovnem letu se je zvišal dobiček te družbe na 35 milijonov frankov. Tudi pri trdki Hautes Fourneaux de Saulnes se je čisti dobiček dvignil od 6 na 8 milijonov, pri kemičnem koncernu Gobain pa celo od 12 na 26 milijonov frankov.

Te številke dajo misliti, posebno, ker je znano, da razvija v mnogih evropskih državah Vickersova trdka živahno delovanje in se je tudi pri škodi konjunktura nepričakovano izboljšala. V zadnjem času je škoda nastavl 1500 novih delavcev.

Stavisky na pariškem odru

V Parizu je uprizorilo gledališče »Theatre des Ambassadeurs« najnovejšo komedijo dramatika Savoirja z naslovom »Lepi svet«. Alfred Savoir je v tem najnovejšem delu s pogledom za aktualnost in veliko in malo kroniko izčrpal vse, kar sodi v krog tako zvane »afere« Staviskega. V pogledu kompozicije predstavlja ta stvar doleca nov genre odrskega spisa.

Glavne osebe »Lepega sveta« so: junak Martinski, ki mu stoji na strani dva gangsterja: advokat-poslanec in general »za vse«. Martinski angažira mlado pesalko samo zategadelj, ker mu prinese priložilo nekega škofa. Toda pustolovec dobi deklo za ženo šele potem, ko dokaže, da je popolnoma došel vsem sleparskim trikom, s katerimi vtakne svojega bodočega tasta v vrečo.

»Lepi svet« je dosegel ogromen uspeh in ves Pariz ga hodi gledat ter s prstom kaže na žive originale.

Naročniki radia

»Union Internationale de Radioffusion« v Zenevi poroča, da se je lansko leto število naročnikov radia pomnožilo za 20 milijonov in znaša sedaj 180 milijonov. V Ameriki so se zlasti pomnožili avtomobilski naročniki. Teh je samo v Zedinjenih državah nad milijon. Največ radio naročnikov ima poleg Evrope Azija, ki gre zlasti na račun Japonske. Najgostejše omrežje radijskih naročnikov kažeza Danska in Anglija. V teh dveh deželah pride na vsake 7 prebivalcev po en radijski aparat.

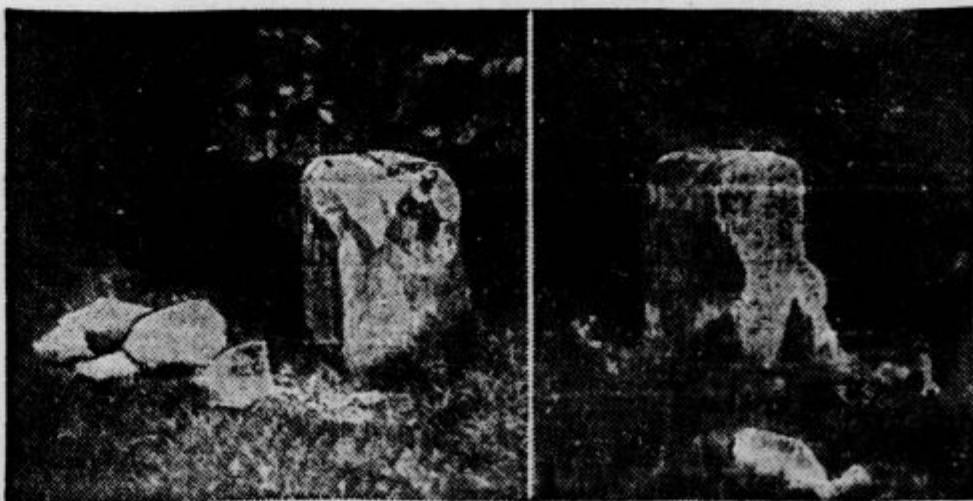
Kitajščina v latinici

Ruska akademija je dovršila prilagoditev evropske abecede za kitajski jezik. Za kitajščino je določila 34 črk, ki bodo poslej izražale vsako živo besedo kitajskega jezika. Ruska vlada bo v tej pisavi tiskala vse publikacije za svoje državljane kitajske narodnosti.

Sežgana lepota

V Sacramento (Kalifornija) so naši sežgano hčerko državnega finančnega tajnika. Preiskava je pokazala, da so storili pred sežigom polni dekletova oblačila s petrolejem. Sežgana deklica je daleč naokrog slovela kot lepota. Oblasti sumijo, da je bila žrtev pred sežigom umorjena.

Poškodovani mejniki

V Franciji vlada že nekaj dni veliko razburjenje zaradi divjosti nekaterih nemških neodgovornih režimovcev, ki so se te dni ob belem dnevu spravili nad obmejne kamne pri Warndtu v Posaarju ter jih poškodovali. Na sliki vidimo dva takšna poškodovana državna mejnika

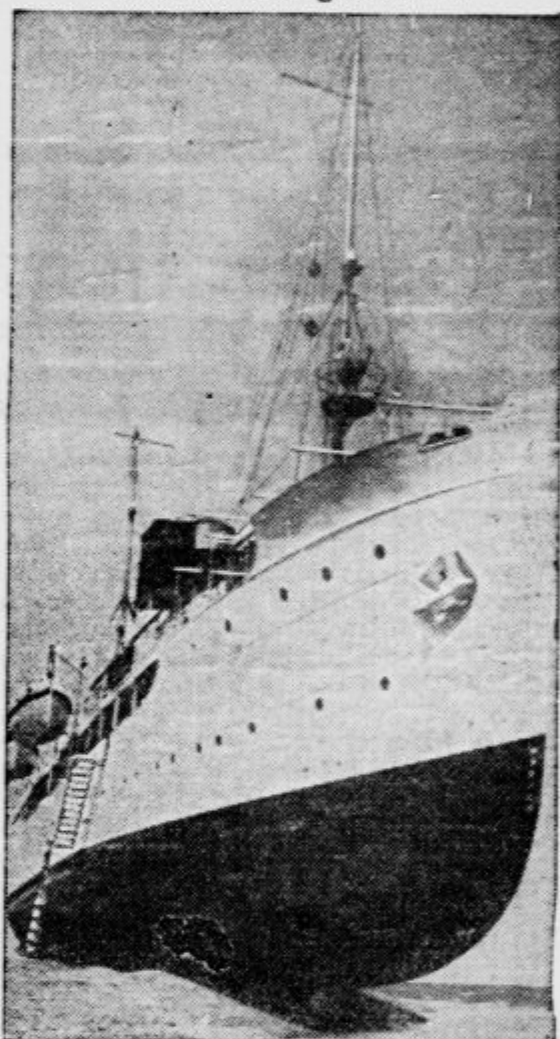
Diplomatski slovar

V založništvu »Mednarodne diplomatske akademije« v Parizu je pravkar izšel diplomatski slovar, prva knjiga svoje vrste. Sedem let so ga sestavljali priznani strokovnjaki. Slovar ima 2400 strani. Samo beseda »vojna« obsega 45 strani. Besedilo pa je napisalo 27 evropskih državnikov, 49 visokih uradnikov, 112 poslanikov in drugih diplomatov. Mussolini je prispeval sestavek o fašizmu, minister Beneš članek o Mali antanti. Slovar obravnava izključno znanost o diplomaciji, zgodovino raznih držav, njih odnose do sosedov in drugih ter mednarodne pogodbe.

Drama starega panja

V Ramsayu, Illinois, se je odigrala to dni strašna ljubavna drama. Neki imoviti kmet se je v svojem 69. letu starosti zaljubil v 17 letno deklico in jo je prosil, naj mu postane žena. Dekle je ponudbo zavrnilo. To je zavrnjena s snubca tako razkačilo, da je krvavo obračunal z nevesto in njeno materjo. Obe je ustrelil. Zločin je izvršil v navzočnosti mladega moškega, ki je užival simpatije 17 letne neveste. Tudi na tega je streljal, a ga po naključju ni zadel. Po tej krvavi sodbi je naperil samokres še proti samemu sebi ter izvršil samomor.

Jahta na peščini

Pri Trouville-Deauvilleu v Franciji je naselja na peščini krasna jahta »L'Alphée«. Treba bo ogromnega truda, da jo zopet spravijo v morje

Če sodi lepota...

Dr. Gloria Atkinsonova, sodnica za ločitvene zadeve v New Yorku, je prosila pristojno oblast, naj jo vendar premesti iz mesta v provinco. Oblast je prošnji ugodila. V New Yorku so bile njene razprave tako burne, da ni skoraj več mogla izvrševati svojega poklica. Medtem, ko je bila v svoji uradni funkciji in je zasliševala moške, so ji toženci izjavljali ljubezen ter jo prosili, naj jim postane žena. Žene, katere so prihajale pred sodniški obraz lepe sodnice, so bile zopet v zadregi zaradi njene prevelike lepote in prikupnosti. Urudovanje je začelo zastajati. Nekaj časa je Atkinsonova z uspehom odbijala snubce, ki so jo oblegali od vseh strani, ko pa so se jim pridružili še advokati in nekateri kolegi, je vložila prošnjo za premestitev. Pravi, da je na svojem novem mestu srečna in zadovoljna, ker je vsiljivci ne nadlegujejo več.

Proces za milijonsko dediščino

Zmagali so grofje proti služinčadi

Civilno sodišče v Budimpešti je te dni obravnavalo zapuščinsko zadevo grofice Ilone Batthanyjeve. Grofica, ki je umrla pred meseci, je razveljavila svoj prvotni testament, v katerem je postavila za glavna dediča svojega imetja grofa Pavla in grofico Ilono Keglevič ter je določila, da pripade vsa njena zapuščina v znesku 12 milijonov pengov njenim prijateljem, znancem in služinčadi.

Kegleviča, ki sta vnuka grofice Batthanyjeve, sta vložila na sodišče ugovor, v katerem pobijata to določbo. Oba izjavljata, da je bila grofica Batthanyjeva v zadnjih letih svojega življenja skrajno ekscentrična in ekstravagantna. V dobi, ko je pisala oporoko, pa ni bila več duševno zdrava. Samo v takšnem stanju je mogla preklicati prvotno določbo, da ne pripade njena zapuščina vnučkom, temveč prijateljem, znancem in služinčadi. Kegleviča sta dobila tudi neko zdravniško izjavo, ki potrjuje nju-

ne navedbe. Na podlagi te izjave je sodišče proglasilo oporoko za neveljavno in priznalo zapuščino grofu Kegleviču in njegovi ženi.

ANEKDOTA

Hellmersberger je nekoč apostrofiral učenca, ki mu je prednašal Lisztovo skladbo v d-molu z besedami: »Ampak... ampak... saj mi boste de-molirali ves klavir!«

VSAK DAN ENA

Medij

»Kaj s svojim fluidom premikate pohištvo?«
»To gotovo pravite, ker ne veste, da sem bil nosač, preden sem postal medij.«

